

Aan:

leden van Provinciale Staten Utrecht via statengriffie@provincie-utrecht.nl

De Bilt, 2 september 2025

Onderwerp: Schriftelijke reactie Praten met de Staten september 2025-diverse onderwerpen

Geachte Statenleden,

In deze schriftelijke reactie willen wij kort enkele onze ideeën met u delen over onderwerpen die in verschillende commissievergaderingen aan de orde zullen komen. Deze onderwerpen betreffen:

1. Praten met de Staten
2. Gebiedsvisie Driebergen-Zeist
3. Herijking RES
4. Resultaten onderzoekboringen aardwarmte De Bilt en Ede
5. Strategisch bosbeleid
6. Invasieve exoten
7. Ontwerp beleidsprogramma Recreatie, Toerisme, Sport en Bewegen 2026 – 2029

1. Praten met de Staten

Precies een jaar geleden, na het zomerreces van 2024, heeft Utrechts Landschap (mede namens Natuurmonumenten, Landschap Erfgoed Utrecht en IVN Natuureducatie) ingesproken bij de eerste 'Praten met de Staten' over de nieuwe manier van inspreken.

Daarbij hebben wij onze zorgen uitgesproken over de praktische uitvoerbaarheid voor de grotere belangenorganisaties die op één moment in een kort tijdsbestek de stukken van alle commissies moeten screenen. Wij hadden ook zorgen over de vorm van Praten met de Staten omdat er bij het inspreken geen vragen door de Statenleden kunnen worden gesteld. Wij ervaren dit als een beperking van de kracht van het inspreken, omdat het Ontmoetingsdeel van de avond weliswaar heel nuttig is, maar nooit met alle partijen gezamenlijk plaatsvindt en bovendien niet is terug te kijken voor eventuele verhinderde Statenleden. Zo missen Statenleden verduidelijkende vragen van collega's. Wij vinden dit erg jammer en we hopen dat de mogelijkheid tot het stellen van vragen tijdens de inspraak kan terugkeren. Wellicht is de inspraakavond te splitsen in 2 avonden, elk voor de onderwerpen van 2-3 commissies, in plaats van 1 avond voor alle commissies?

Door de veelheid van onderwerpen en documenten die zijn ingekomen bij alle commissies kiezen wij er dit keer voor schriftelijk enkele aandachtspunten mee te geven.

2. Gebiedsvisie Driebergen-Zeist

Donderdag 4 september 2025 vindt de beeldvormende vergadering van de gemeenteraden van Zeist en Utrechtse Heuvelrug plaats over de gebiedsvisie waarbij ca. 2000 woningen worden toegevoegd aan het stationsgebied Driebergen-Zeist. Op deze avond zal onze directeur, Saskia van Dockum, inspreken.

Over deze gebiedsvisie heeft u een Statenbrief ontvangen. Kort gezegd is daarin te lezen dat Gedeputeerde Staten zich positief uitspreekt over de plannen. Met betrekking tot natuur schrijven GS dat versterking van natuur een duidelijke plek heeft gekregen in de visie.

Dit klopt inderdaad: op papier in de visie staat diverse malen dat landschap en natuur de basis vormen van de visie. In praktijk is dit niet het geval. Onderzoek naar de natuurgevolgen van veel meer mensen in het gebied en onderzoek naar hoe en waar de natuur het best versterkt kan worden, is niet uitgevoerd. Ons inziens moeten die onderzoeken *voorafgaand* aan de vaststelling van de visie uitgevoerd zijn, zodat de bevindingen meegenomen kunnen worden bij de visiebepaling. Alleen dan krijgt de versterking van natuur werkelijk een duidelijke plek in de visie.

Wij verwijzen u graag naar onze inspraakreactie van a.s. donderdag 4 september, zie de bijlage. Voor vragen hierover kunt u contact opnemen met [REDACTED].

3. Herijking RES

Er ligt een Statenvoorstel voor om de RES Herijking regio Utrecht vast te stellen. Wij verzoeken u het volgende mee te nemen bij de bespreking van dit Statenvoorstel.

Over de Herijking RES regio Utrecht hebben wij samen met Zuid-Hollands Landschap eind maart 2025 een zienswijze ingediend. Daarin vroegen wij zoeklocaties voor duurzame energie binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) of hieraan grenzend/omringd door NNN, en binnen belangrijke weidevogelkerngebieden te schrappen. Wij verzochten specifiek om het verwijderen van de volgende zoeklocaties:

- Locatie 67: Deze zoeklocatie voor windturbines ligt bij Landgoed Oostbroek, Landgoed Beerschoten en Landgoed Vollenhoven, midden in de ecologische verbindingszone tussen het Kromme Rijngebied en het Vechtplassengebied en Noorderpark en op zeer korte afstand van het eoduct onder de A28. Ook ligt de locatie in de historische zichtlijnen van de 3 landgoederen. Aantasting van een zichtas/zichtrelatie leidt tot een directe aantasting van de waarde van een historische buitenplaats of landgoed. Eén van de belangrijkste zichtlijnen die door het gebied loopt is zelfs het zicht vanaf landgoed Vollenhoven richting de Domtoren.
- Locaties 10a tot en met 10f (zon), 57 (wind) en 59 (wind) liggen in het weidevogelkerngebied. Nederland draagt internationaal gezien een grote verantwoordelijkheid voor het behoud van voldoende grote, gezonde weidevogelpopulaties. Het gaat niet goed met de weidevogels in Nederland en Utrecht. Intensivering en versnippering van het grondgebruik heeft geleid tot een fors tekort aan geschikt leefgebied. Mede daarom zijn er weidevogelkerngebieden aangewezen. Het toevoegen van nieuwe verstoringsbronnen en het minder geschikt maken van leefgebied (zonnepanelen zijn een potentiële schuilplaats voor roofdieren zoals de vos, waardoor in een wijde omgeving de kwaliteit van het gebied voor weidevogels afneemt) moet daarom vermeden worden.
- Locatie 70: Deze zoeklocatie voor zonnevelden ligt langs de A12 en ligt gedeeltelijk in het NNN. Voor de delen die in het NNN liggen is zowel door de gemeente als provincie geen toestemming verleend, mede vanwege de ligging nabij een belangrijke faunapassage en het effect op de functionaliteit van de ecologische verbinding van het Kromme Rijngebied naar het Vechtplassengebied.

Onze zienswijze is voor bovenstaande locaties geen aanleiding geweest om de RES Herijking aan te passen. Dat betekent dat deze locaties helaas nog steeds zoeklocatie zijn. Met betrekking tot locatie 67 willen wij u laten weten dat het zoekgebied twee eigenaren kent. Het is eigendom van de familie [REDACTED] en van Utrechts Landschap. Beide eigenaren geven geen toestemming voor realisatie van windturbine(s) op hun eigendom – deze inspraakreactie is afgestemd met en mede namens de familie [REDACTED] verzonden. Locatie 67 is mede daarom onrealistisch. Ook speelt nog het vraagstuk dat een windturbine niet mogelijk is nabij het radarmetstation van het KNMI in De Bilt. Wij vinden het onverstandig de potentiële opwek (5,5 - 13 MW) van locatie 67 op te nemen in de RES Herijking omdat dit een vertekend beeld geeft van de opgave die nog resteert.

Dit vertekende beeld geldt ook voor de potentiële opwek van locatie 70, mede omdat de initiatiefnemer heeft aangegeven de twee gebieden die hij op het oog heeft om te ontwikkelen als zonneveld (samen 13 hectare), beide te moeten ontwikkelen om een sluitende businesscase te creëren. Nu 1 van de gebieden is afgevalen vanwege ligging in het NNN zal de potentiële opwek ook afnemen.

4. Resultaten onderzoekboringen aardwarmte De Bilt en Ede

Naar aanleiding van het memorandum Resultaten onderzoekboringen De Bilt en Ede van 9 juni 2025 willen u adviseren bij de vervolgstudies naar aardwarmtewinning de (ondergrondse) ecologische en abiotische (grondwaterstromen, doorboren aardlagen) risico's en risico's op lange termijn van aardwarmtewinning in kaart te laten brengen. In onze gesprekken met EBN bleek daar nog niets over bekend.

5. Strategisch bosbeleid

In het Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid 2025-2028 is er kennelijk voor gekozen om bos buiten het NNN grotendeels te laten bestaan uit agroforestry, namelijk 300 van de 500 hectare. Slechts 80 hectare wordt echt nieuw bos. Agroforestry is iets anders dan nieuw bos: agroforestry kent een productiedoelstelling met een verdienmodel. Meerjarige houtige gewassen (bomen en struiken) worden bewust gecombineerd met (éénjarige) landbouwgewassen en/of dieren. De bomen en struiken hebben zowel een functie voor productie van voedsel als een meerwaarde voor het landbouwsysteem.

Uiteraard zien wij agroforestry als een forse verbetering ten opzichte van een weiland met Engels raaigras of een maisakker. Realisatie van agroforestry is vooral een invulling van de landbouwtransitie en dat juichen wij in dat kader van harte toe. Maar het is geen volwaardig bos, en de bosopgave (1500 ha bos erbij in 2040) uit het Strategisch Bosbeleid mag en kan niet worden ingevuld met 60% agroforestry.

6. Invasieve exoten

Bij de bestrijding en beheersing van invasieve exoten is er vooral een gebrek aan middelen en capaciteit, niet in de laatste plaats omdat de bestrijding en beheersing voor de meeste invasieve exoten alleen effectief is wanneer dit langdurig (meerdere jaren) wordt volgehouden.

Voor effectieve bestrijding en beheersing is daarnaast ook een gebiedsgerichte aanpak noodzakelijk, zodat hervestiging van exoten uit een naburig perceel, waar geen bestrijding en beheersing plaatsvindt, wordt beperkt.

7. Ontwerp beleidsprogramma Recreatie, Toerisme, Sport en Bewegen 2026 – 2029

U bespreekt op 17 sep 2025 het Ontwerp beleidsprogramma Recreatie, Toerisme, Sport en Bewegen. Wij willen u graag wijzen op onze inspraak (samen met Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie Utrecht, Landschap Erfgoed Utrecht en IVN Natuureducatie) van 7 mei 2025. Wij riepen toen op tot een concrete zonering van recreatie en natuur voor de gehele provincie, waarbij de zonering:

- moet gaan over rustgebieden voor de natuur en gebieden waar de nadruk meer op recreatie ligt, en;
- hand in hand moet gaan met de realisatie van nieuwe groene gebieden en recreatiemogelijkheden in en rondom de stad.

Wij zien de zonering onvoldoende concreet terug in het ontwerp beleidsprogramma Recreatie, Toerisme, Sport en Bewegen. Er wordt weliswaar een aantal malen benoemd dat er onderzoek moet worden gedaan naar zonering, maar een concreet (resultaats)doel ontbreekt. Dat is jammer en niet nodig, aangezien er geen twijfel bestaat over nut en noodzaak van zonering en er al een gedetailleerd uitgewerkte zonering (afgerond in 2021) voor de Utrechtse Heuvelrug ligt. Het doel zou tenminste een actualisering en beleidsmatige verankering van deze zonering moeten bevatten binnen de programmaperiode, in plaats van slechts *'het onderzoeken hoe zonering effectief uitgevoerd kan worden om bezoek in kwetsbare of waardevolle natuurgebieden terug te dringen en bezoek aan andere locaties te stimuleren'* (zie blz 29 van het ontwerp programma, onder A2).

Ook krijgen wij, met de doelen voor een betere balans tussen de recreatief-toeristische druk en de draagkracht van de leefomgeving (zoals geformuleerd in paragraaf 4.3.1 van het ontwerp programma), niet de indruk dat het de bedoeling is een ruimtelijke vertaling te maken van zonering. Met alleen het uitvoeren van onderzoek (doel A1 en A2) en het ondersteunen van organisaties om via gerichte marketingactiviteiten bezoekersstromen te spreiden (doel A3) en het meer promoten van het recreatief hoofdnetwerk voor wandelen, fietsen en varen (doel A4) zal er geen betere balans tussen recreatie en natuur ontstaan. Hoewel dit uitstekende doelen zijn die thuishoren

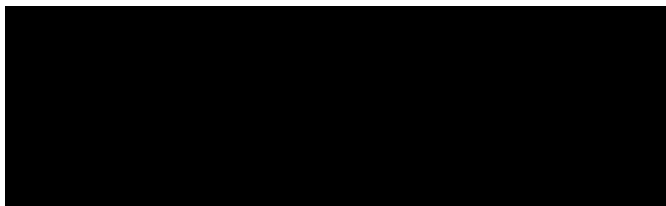
bij het vinden van een betere balans recreatie-natuur, zijn deze doelen vooral gericht op gebieden waar de nadruk meer op recreatie ligt. Maatregelen om kwetsbare natuur te beschermen en daarmee biodiversiteit te herstellen (bijvoorbeeld het instellen van rustgebieden, het wegnemen/verplaatsen van knelpunten, het beperken van ontwikkelingsmogelijkheden in gebieden waar dat vanwege kwetsbare natuur niet wenselijk is, etc) ontbreken nog. Dat kan alleen door een ruimtelijke vertaling te maken van de zonering: op welke locaties wil de provincie ruimte bieden aan TOP's, parkeerplaatsen, (dag)recreatieterreinen en horecavoorzieningen en welke plekken dienen juist rustgebieden te worden voor natuur, etc.

De Statenbrief beschrijft dat *'keuzes die ruimtelijke consequenties hebben (ook voor andere beleidsterreinen), zoals de balans tussen natuur en recreatie en in hoeverre (groen)recreatieve gebieden mee kunnen groeien, binnen de wijziging van de Omgevingsvisie verder worden geagendeerd'*. Dat is op zich goed nieuws, maar onvoldoende concreet. Agenderen kan immers betekenen dat er alsnog een andere invulling gegeven wordt aan zonering waardoor opnieuw niet, of niet tijdig, een ruimtelijke uitwerking plaatsvindt van de balans tussen recreatie en natuur. Ook is uitwerking in de Omgevingsvisie onvoldoende sturend om recreatiestromen daadwerkelijk te sturen. Ruimtelijk beleid in de Omgevingsverordening is daarvoor nodig en het ontwerp programma Recreatie, Toerisme, Sport en Bewegen biedt de mogelijkheid daartoe concrete stappen vooruit te zetten.

Tot slot willen wij ook graag aandacht vragen voor de realisatie van nieuwe recreatiemogelijkheden. Het ontwerp programma kent daarin een relatie met Groen Groeit Mee. Wij willen er nog graag op wijzen dat Groen Groeit Mee – anders dan in het Statenvoorstel is beschreven – niet is gericht op het meegroeien van de omvang van de *recreatieve voorzieningen* met de groei van het aantal inwoners. Het gaat om het meegroeien van *groen*, waarbij sommige nieuwe groengebieden mede gebruikt kunnen worden voor recreatie, maar er ook groen met de hoofdfunctie natuur gerealiseerd moet worden.

Voor nadere informatie over deze brief kunt u contact opnemen met

Met vriendelijke groeten,

Drs. S.G. van Dockum
Directeur-bestuurder Utrechts Landschap

Bijlage: inspraakreactie Gebiedsvisie stationsgebied Driebergen-Zeist, 4 sep 2025